

Asia: VN/27825/2022

Lausuntopyyntö asetusmuutoksista juomavesidirektiivin täytäntöönpanemiseksi

Yleistä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto (myöhemmin Liitto) kiittää mahdollisuudesta lausua juomavesidirektiivin täytäntöönpanemiseksi. Lainsäädäntömuutosten tarkoituksena on implementoida Juomavesidirektiivi osaksi kansallista oikeusjärjestystä 12.1.2023 mennessä.

Juomavesidirektiivin kansallinen toimeenpano edellyttää lainsäädännön muutosten lisäksi lainsäädännön käytännön toimeenpanon. Tämä vaatii riittävät resurssit toimeenpanoon ja myös henkilötyövuosia. Esityksessä on huomioitu hyvin laajasti ja tarkasti esityksen vaikutuksia valtion ja kuntien hallintoon. Esityksessä on tehty myös arvioita käytännössä esityksen kohteena olevat vesihuollon toimijoihin. Vaikutuksien arviointi on joiltakin osin puut-teellista. Esimerkiksi vesihuoltolaitoksille aiheutuvat lisäkustannukset siirtyvät lopulta asia-kasmaksuihin vesihuollon kustannuskattavuusperiaatteen mukaisesti esityksen mukaan. Arviota näistä kustannuksista ei ole kuitenkaan esitetty.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan uusia talousvedestä tutkittavia muuttujia, joille laboratorioiden on hankittava Ruokaviraston hyväksyntä. Menetelmien tulee olla akkreditoituja, mistä aiheutuisi laboratorioille lisäkustannuksia, jotka laboratorio siirtänee esityksen mukaan asiakasmaksuihinsa. Kilpaillussa yritystoiminnassa, joissa valtaosa laboratorioista on, ei ole itsestään selvää, että kustannukset voidaan vierittää asiakkaalle. Arvioinnissa ei ole huomioitu tältä osin tämän vaatiman henkilötyön määrää millään lailla ja tästä syntyviä kustannuksia.

Terveydenhuoltolain uudessa 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että talousvedeen, jota talousvettä toimittava laitos toimittaa vedenjakelualueelle keskimäärin vähemmän kuin 10 kuutiometriä vuorokaudessa, ei sovelleta terveydenhuoltolain 19 a §:ää, vedentuotantoketjun riskienhallintasuunnitelma. Terveydensuojelulain yksityiskohtaisia riskienhallin-tasuunnitelmaan

liittyviä säännöksiä ei siten sovellettaisi pieniin talousvettä toimittaviin laitoksiin. Tällaisia laitoksia ei kuitenkaan vapautettaisi kokonaan riskinarvioinnista ja riskien-hallinnasta, vaan riskienhallinnan yleisiä periaatteita sovellettaisiin myös niihin. Suurin osa talousveteen liittyvistä ja veden käyttäjille terveyshaitan mahdollisuutta aiheuttavista häiriötilanteista Suomessa sattuu nimenomaan pienissä talousvettä toimittavissa laitoksissa. Tämän osalta olisi hyvä tarkentaa jo tässä vaiheessa, mitä yleisillä periaatteilla tarkoitetaan. Lainsäädäntökokonaisuus tulee esityksen mukaan voimaan 12.1.2023 ilman siirtymäaika. Kaikkia toimijoita tulisi tämän osalta kohdella julkisen vallan puolesta tasapuolisesti ja kirja-ta tätä koskevat periaatteet näkyväksi jo lainperusteissa. Tämä tiukentaisi kansallista sääntelyä suhteessa Direktiiviin 2020/2184/EY, mutta ei ole direktiivin vastainen menettely.

Direktiivissä 2000/60/EY edellytetään, että jäsenvaltiot yksilöivät vesimuodostumat, joita käytetään ihmisten käyttöön tarkoitetun veden ottoon, seuraavat niitä ja toteuttavat tarvit-tavat toimenpiteet, joilla vältetään niiden laadun huononeminen, jotta ihmisten käyttöön kelpaavan veden tuottamisessa vaadittavan puhdistuskäsittelyn tasoa voidaan laskea. Jäsenvaltioiden olisi päällekkäisten veloitteiden välttämiseksi hyödynnettävä vaarojen ja vaaratilanteiden tunnistamisen yhteydessä direktiivin 2000/60/EY 7 ja 8 artiklan tai muun asiaan liittyvän unionin lainsäädännön mukaisesti saatuja käytettävissä olevia seurantatuloksia, jotka ovat edustavia vedenmuodostumisalueiden osalta. Jos tällaisia seurantatietoja ei kuitenkaan ole saatavilla, merkityksellisten muuttujien, aineiden tai epäpuhtauksien seuranta voitaisiin toteuttaa, jotta voidaan tukea vedenmuodostumisalueiden luonnehdintaa ja arvioida mahdollisia riskejä.

Vesimuodostelmista tuotettavan tiedon määrä ja laatu vaihtelee voimakkaasti maan eri osissa ja tietyissä osissa Suomea pohjavesimuodostumista tietoa ei käytännössä ole, jollei alueella ole vedenottoa. Kun alueella on vedenottoa, näytteitä on otettu vain ottamolta ja laatua on arvioitu vain harvoin (lähinnä vain viranomaisnäytteet). Pohjavesialueilta kootaan monella alueella ainoastaan vedenkorkeustietoja. Tämä johtaa rekistereissä olevien tietojen puutteellisuuteen. Vesimuodostelmien, erityisesti pohjavesien osalta, seuranta olisi toteutettava ottaen huomioon paikalliset tilanteet ja pilaantumislähteet. Riskienhallinnan toimenpiteet ihmisten terveyden suojelemiseksi ja päästöjen vähentämiseksi vaikuttavat suotuisasti myös vesimuodostumien tilaan, ja ne voitaisiin ottaa huomioon vesienhoidon suunnittelussa ja toimenpideohjelmissa. Kun toiminnanharjoittajat, joiden toiminta voi pilata veden laatua, veloitettaisiin ehdotetun mukaisesti osallistumaan riskinarviointiin ja riskienhallintaan, voisi heidän tietoisuutensa toimintansa ympäristövaikutuksista lisääntyä, mikä puolestaan parantaisi ympäristön tilaa.

Asetusmuutoksen lisäksi tarvitaan lainsäädännön soveltamisohjeet ja viestintää sekä kou-lutusta vesilaitoksille, viranomaisille ja kuluttajille muutoksista nykyisiin käytäntöihin. Sovel-tamisohjeiden pitää luoda käytännössä toimiva ja konkreettinen kokonaisuus eri säädöksissä olevista vaatimuksista. Juomavesidirektiivi edellyttää, että suurin osa lainsäädäntöön tulevista muutoksista tulee voimaan viimeistään 12.1.2023 ilman siirtymäaika. Tämän osalta esityksessä tulisi huomioida siirtymäaika uuden lainsäädännön toimeenpanemiseksi, tämä aika voi olla varsin lyhyt.

Kokonaisuutena lausuttavana olevat lainsäädäntömuutokset ja uusi asetus edistävät vedentuotantoketjun riskienhallintaan perustuvan talousveden laadun turvaamisen kautta

hanaveden turvallisuutta Suomessa sekä lisäävät vesihuollon läpinäkyvyyttä veden käyttäjille. Kokonaisuudessaan kaikki kansalliseen lainsäädäntöön juomavesidirektiivin toimeenpanemiseksi tehtävät muutokset lisäävät merkittävästi eri järjestelmiin talousveden toimintatuksesta koottavaa tietoa ja edellyttävät myös tämän tiedon aiempaa tehokkaampaa jakamista eri järjestelmien välillä sekä tiedon hyödyntämistä raportoinneissa. Näiden positiivisten vaikutusten saavuttaminen edellyttää riittäviä resursseja tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon sekä helppoa ja turvallista tiedonsiirtoa järjestelmiin ja niiden välillä. Tietojärjestelmissä on kehittämistä, sillä terveysuojelun ja ympäristönsuojelun tietojen tulisi olla linkitettyissä järjestelmissä, joten näytetulokset parhaiten voitaisiin hyödyntää.

Liiton yleisenä kantana on, että lainsäädäntömuutokset ja uusi asetus edistävät vedentuotantoketjun riskienhallintaan perustuvan talousveden laadun turvaamista. Tämä lisää talousveden turvallisuutta Suomessa ja lisää vesihuollon läpinäkyvyyttä veden käyttäjille.

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi terveysuojeluasetuksen (1280/1994) muuttamisesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousveden tuotantoketjun riskienhallinnasta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Moilanen Hannu
Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry